

Antun Baće

**povjesničar umjetnosti,
Konzervatorski odjel u Dubrovniku**

**Arhitektura Dubrovnika
između dva svjetska rata**

**doktorska disertacija
mentor: dr. sc. Tomislav Premerl,
znan. savj. u miru**

**Disertacija je obranjena 10. studenog 2015.
na Filozofskom fakultetu Sveučilišta u
Zagrebu,
pred povjerenstvom:
dr. sc. Dragan Damjanović, izv. prof.
(predsjednik)
dr. sc. Jasna Galjer, red. prof.
dr. sc. Sandra Uskoković, doc.**

SAŽETAK

Cilj rada bio je steći što cjelovitiji uvid u korpus arhitekture međuratnog razdoblja u Dubrovniku i njegovoj užoj okolici (od Cavtata na istoku, do Trstenog na zapadu, uključujući i Elafitske otoke), utvrditi opće karakteristike izgradnje i urbanog razvoja te ih postaviti u širi društveni kontekst vremena. Obrađena su najznačajnija ostvarenja i nerealizirani projekti te se pokušao ocijeniti njihov značaj u kontekstu hrvatske arhitekture 20. stoljeća. Preispitale su se pojedine atribucije i datacije, donijele nove, što je pridonijelo poznavanju opusa pojedinih arhitekata i graditelja, od kojih su neki do sada bili slabo poznati ili potpuno zaboravljeni.

Iako su još početkom razdoblja u lokalnim intelektualnim krugovima postavljeni jasni ciljevi gospodarskog i kulturnog prosperiteta Dubrovnika, temeljeni prvenstveno na razvoju turizma, političke okolnosti - česte izmjene općinske uprave, kao i izostanak potpore središnje državne vlasti - priječile su razvoj grada kao regionalnog središta. Loša povezanost s ostatkom države te brojni komunalni problemi, razlozi su zbog kojih je

urbani razvoj Dubrovnika, unatoč određenom gospodarskom napretku, tekao usporeno. Gradsko područje tijekom međuraća širi se na prostore Gruža i Lapada, dotadašnjih prigradskih zona. Značajnija urbanizacija odvija se i na području Ploča, a nova izgradnja prisutna je i na prostoru Pila, Konala i Boninova, da tada najgušće izgrađenih predgrađa. Zahvaljujući razvoju turističke djelatnosti i pojedina naselja dubrovačke okolice, poput Kupara, Srebrenog i Lopuda, doživljavaju znatnu preobrazbu. Urbani razvoj Dubrovnika u međuratnom razdoblju određen je u prvom redu izostankom prostorno - planske regulative, pa iako je nova izgradnja nadzirana od strane općinskih vlasti, širenje grada u velikoj se mjeri odvija stihijski. Pokušaji regulacije novih gradskih zona, poput uvale Sumartin u Lapadu, ili postojećih, poput Pila i Ploča, ostaju neostvareni. U cjelokupnoj građevinskoj djelatnosti punu dominaciju ima izgradnja namijenjena individualnom stanovanju, a razmjerno velik udjel zauzima izgradnja hotela i pansiona.

Tijekom međuraća u Dubrovniku djeluje mali broj stalno nastanjenih arhitekata i građevinskih inženjera, a većina ih je zaposlena u tehničkim službama područne uprave. Usljed okolnosti u kojima je zahtjevnijim naručiteljima izbor projekatana u lokalnoj sredini bio sužen, otvarao se prostor arhitektima iz drugih, većih sredina tadašnje države, a u određenim, doduše rijetkim slučajevima i onima iz europskih metropola. Takve okolnosti omogućit će stvaranje polja interakcije u kojem se lokalne posebnosti isprepliću s različitim arhitektonskim pristupima i tradicijama.

Arhitekturu dvadesetih godina 20. stoljeća u Dubrovniku obilježava postupna redukcija historicističkog i secesijskog oblikovnog nasljeđa, a od početka tridesetih godina otvara se put prihvaćanju internacionalnog modernizma. No, modernizam će čisti izraz dosegnuti u vrlo malom broju djela, dok će većina ostvarenja biti prožeta nastojanjem da se postulati moderne izmire s osobitostima regionalne graditeljske tradicije. x